

POSTANOWIENIE

Dnia 23 sierpnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z powództwa B. K.
przeciwko Instytutowi Pamięci Narodowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko
Narodowi Polskiemu w W.
o odszkodowanie, zadośćuczynienie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 23 sierpnia 2016 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 8 kwietnia 2015 r., sygn. akt XXI Pa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 8 kwietnia 2015 r. oddalił apelację powoda B. K. , wniesioną od wyroku Sądu Rejonowego w W. z dnia 10 czerwca 2014 r., w którym oddalono w całości roszczenie pozwu.

Przedmiotem sprawy było żądanie zasądzenia odszkodowania z art. 55 § 1¹ k.p. i zadośćuczynienia z tytułu mobbingu. Sąd drugiej instancji podzielił ustalenia faktyczne, które przyjął za miarodajne Sąd Rejonowy. Opierając się na nich uznał, że „brak jest dowodów na to, aby wobec powoda stosowano mobbing w rozumieniu przepisów kodeksu pracy”. Sąd stwierdził też, że „powód nie przedstawił dowodów na to, aby którekolwiek działania pozwanego lub jego pracowników miały na celu poniżenie, ośmieszenie, izolowanie lub wyeliminowanie go z zespołu współpracowników”. Dalej argumentował, że „brak jest dowodów na to, by

ktokolwiek nękał lub zastraszał powoda, w szczególności w sposób długotrwały lub uporczywy”. Następnie Sąd drugiej instancji omówił poszczególne zachowania traktowane przez powoda jako przejawy mobbingu. Jednostkowo wykazywał, że nie korespondują one z definicją zawartą w art. 94³ § 2 k.p.

Skargę kasacyjną złożył powód, zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest art. 94³ § 1 k.p. i art. 23 i 24 k.c.

Domagając się przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania powód wskazał na istnienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, dotyczącego rozkładu ciężaru dowodu w sprawie o roszczenia dochodzone z tytułu mobbingu. W ocenie skarżącego praktyka nakładania na pracownika powinności wykazania wszystkich przesłanek mobbingu kłóci się z zasadą racjonalnego ustawodawcy. Jego zdaniem z art. 94³ § 1 k.p. można wydedukować, że to na pracodawcy spoczywa ciężar dowodu w tej kategorii spraw.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie może zostać poddana merytorycznej kontroli.

Zagadnienie prawne, które chce wyjaśniać powód, po pierwsze, nie koresponduje z punktem widzenia Sądu drugiej instancji, a po drugie, nie ma charakteru istotnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Sąd drugiej instancji nie odnosił się do rozkładu ciężaru dowodowego (w szczególności nie powoływał się na regułę porządkującą z art. 6 k.c.). Spostrzeżenie to wynika z zapatrywania (jednoznacznie akceptowanego w doktrynie i orzecznictwie), że ciężar udowodnienia (*onus probandi*) wchodzi w rachubę dopiero wówczas, gdy pewne twierdzenia okażą się nieudowodnione, a nie już wtedy, gdy strona nie przedstawiła środków dowodowych na potwierdzenie lub zaprzeczenie danej okoliczności. Oznacza to, że rozkład ciężaru dowodu stanowi regułę wskazującą stronę, która ma ponieść negatywne skutki nieudowodnienia określonych twierdzeń. Na tym polega funkcja reguł ciężaru dowodowego. Pozwala rozstrzygnąć sprawę merytorycznie, także wówczas, gdy sąd nie zdołał w ogóle (w pewnej części) wyjaśnić stanu faktycznego sprawy. Czym innym jest natomiast sytuacja, w której sąd ocenia materiał dowodowy, kierując się metodą poznawczą z

art. 233 § 1 k.p.c., i na tej podstawie dokonuje wiążących ustaleń stanu faktycznego. W tym wypadku nie dochodzi do właściwego lub niewłaściwego „rozłożenia ciężaru dowodowego”.

W rozpoznawanej sprawie Sąd drugiej instancji, opierając się na ustaleniach Sądu Rejonowego, odtworzył zdarzenia, które powód postrzegał jako przesłanki mobbingu, jednak uznał, że nie polegały one na nękanii, zastraszaniu, poniżaniu, ośmieszaniu, izolowaniu, czy wyeliminowaniu z zespołu pracowników. Ocena materiału dowodowego stanowiącego kanwę dla tych ustaleń mieściła się w granicach art. 233 § 1 k.p.c. Nie było zatem potrzeby sięgania po schemat porządkujący z art. 6 k.c.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia wnoszonym w konkretnej, indywidualnej sprawie zakończonej wydaniem prawomocnego wyroku, wobec czego argumenty za potrzebą rozpoznania tak rozumianego środka zaskarżenia przedstawione we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie mogą być oderwane od podstawy faktycznej i prawnej orzeczenia objętego skargą, jak również muszą być adekwatne do podstaw kasacyjnych, na których skarga została skonstruowana. Takie stwierdzenie jest wynikiem tego, że Sąd Najwyższy (poza uwzględnieniem z urzędu nieważności postępowania apelacyjnego) rozpoznaje skargę kasacyjną wyłącznie w granicach zaskarżenia oraz w granicach jej podstaw, będąc przy tym związanym ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 1 i 2 k.p.c.). Oznacza to, że wyjaśnienie zagadnienia prawnego, uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, musi, po pierwsze, korespondować z mechanizmem orzecznictwem, a po drugie, znaleźć wyraz w podstawie skargi. Oba wymogi w rozpoznawanej sprawie nie ziściły się. Sąd drugiej instancji nie oparł orzeczenia na regułach rozkładu ciężaru dowodowego, a nadto w podstawie skargi kasacyjnej powód nie powołał się na art. 6 k.c. W rezultacie Sąd Najwyższy, związany podstawami skargi, nie mógłby odnieść się do przedmiotowego zagadnienia prawnego.

Niezależnie od dotychczasowych rozważań, trzeba stwierdzić, Biorąc pod uwagę funkcje stawiane skardze kasacyjnej, a przede wszystkim zdominowanie jej roli interesem publicznym, przejawiające się w przypadku przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. w dążeniu do wyjaśnienia nowych albo kontrowersyjnych instytucji

prawnych, zrozumiałe jest, że Sąd Najwyższy nie powinien przyjmować do rozpoznania skargi kasacyjnej poddającej pod rozagę zagadnienie prawne, w sytuacji, gdy zostało ono w orzecznictwie wyczerpująco i jednolicie wyjaśnione. W takim przypadku zagadnienie prawne nie charakteryzuje się „istotnością”, czyli nie jest doniosłe dla praktyki stosowania prawa, jak również nie wpływa na rozwój określonych instytucji prawnych. W tym kontekście trzeba wskazać, że ciężar udowodnienia przesłanek mobbingu został nałożony na pracownika. Wskazuje na to jednoznacznie art. 6 k.c. w związku z art. 94³ § 2 k.p. Stanowisko to zostało potwierdzone jednolicie w orzecznictwie (przykładowo można wymienić wyroki Sadu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2005 r., III PK 94/05, OSNP 2006 nr 11-12, poz. 317; z dnia 5 grudnia 2006 r., II PK 112/06, OSNP 2008 nr 1-2, poz. 12). Judykat (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 sierpnia 2011 r., I PK 35/11, OSNP 2012 nr 19-20, poz. 238), z którego skarżący wyprowadza przeciwstawne wnioski, nie dotyczył rozkładu ciężaru dowodu, ale reguł odpowiedzialności pracodawcy.

Sumą przedstawionych racji jest wniosek, że nie doszło do spełnienia warunków uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w myśl art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., dlatego należało orzec jak w sentencji.